

CSABAI LÁSZLÓ

Paraineisis Kölcsey Kálmánhoz 2.0

Drága fiam, nekem, tollforgatónak, mi más leend az első tanácsom, mint hogy olvass sokat!

No, nem azért, mintha rossz feleségekhez, rossz barátokhoz, rossz lovakhoz, rosszul füstölt sódarokhoz, rosszul szózott és pácolt tengeri halakhoz, rossz mulatságokhoz és rossz anyagi vállalkozásokhoz hasonlóan ne lennének rossz könyvek is. De a könyv, ha egy skóla könyvtárából hozod, legalább ingyen van. És enni sem kér. És nem beszél vissza. És nem romlik meg.

Azonban a magukat bölcsnek gondoló és mondó emberekkel ugyan vigyázz! Azok általában ostobák. Mert ki sokat olvas, annak a tudása mellett a kételyei is igen nőnek. Felismeri, milyen sokat nem tud még. Mivégre hát akkor egyáltalán olvasni, kérdezed. Fiam, olyan ez, mint a Hegyalján végigkóstolni valamennyi kiváló bort. Ilyenkor jössz rá, hogy sokról még nem is hallottál eladdig. Pláne azt nem tudod, milyen csíziókkal nevelik a teljes beérésig a nemes tökét. És pusztán egy kóstolás után felismerni sem fogod újra a nektárokat. De azért mondhatod azt, hogy á, nem megyek én a Hegyaljára borozni, iszok én inkább posvány-kútvizet?

Fiam! A szenvedés nemesbé tesz. És türelmessé. Felismertetendő veled a szenvedés nélküli perc értékét.

Didergető téli reggelen dugd ki a jó meleg dunna alól a lábad! Várd meg, míg majdnem megfagy, és akkor húzd vissza! Ugye milyen jó érzés! A kutya se gondolta volna!

Fiam, legyél nemes. Nem származásod, de csakis a gondolkodásod, erkölcseid szerint! A világ dolgaiban munkálkodva pedig legyél polgár! Annak több esze van a birtok vezetéséhez, a garasok megfogásához, ráadásul, ha te folyton nemesi módra, csak nemesi családok között mozogván csakis nemesi családból származó leányt akarnál megnyerni magadnak életed párjául, könnyen lehet, hogy egy unokatestvéredet fogod nőül venni. Mire való az? Ha viszont egy módos örmény, görög, zsidó vagy német leányt szerzel, az bizonyosan nem lesz rokonod, hisz benned, egyik fajtából sincs. Ha csak nem Ádámig és Éváig vezetendjük az őseidet.

(A következő kihagyható.)

Fiam, látni fogod, hogy miként a folyton bölcsességről beszélők gyakran balgák, úgy a minduntalan erényről szónoklók rendszerint híján vannak bármi morális gátnak.

Mi több, az első alkalommal becsapják embertársaikat. Így téged is. Ha így történik, csapd be te is őket! Azzal, hogy nem csapod be őket! Amire ők azt fogják hinni, hogy becsapás, mivel magukból indulnak ki, és a jó tanácsaidat el nem fogadván, maguk hibája miatt, kárvallottak lesznek. Ha viszont ezt nem akarod, úgy csapd be őket, hogy tényleg becsapod. A becsapásodra azt hiszik majd, hogy becsapás, ezért nem fogják szavadat megfogadni, így káruk sem lesz. Hacsak nem nagyon ravasznak tudván magukat, úgy okoskodnak, hogy mivel te tudod, hogy ők tudják, hogy te tudod, hogy ők nem fognak benned bízni, ezért tanácsodat úgyszemint fogják megfogadni, vagy ezt tudván mégis megfogadják attól függetlenül, hogy jó vagy rossz tanács az... nos... a legjobb, ha elkerülöd az ilyen alakokat!

Fiam, szolgálj rendületlen a mindenható Istent! És feltétlen bízz az ő jóakaratóban! Még ha nem is mindig könnyű meglátni ezt tetteiben. Például kisgyermek korodban eltemettük drága atyádat, s így te szülőapa nélkül maradtál, én tesvéröcs nélkül maradtam, édesanyád pedig maradt hites férj nélkül. Azóta sem bíránk kiheverni a csapást. Viszont édesatyádon túl meghalhatott volna akár az édesanyád is, és akkor ki nevelne most? Sőt, meghalhattam volna én is, és akkor ki támogatott volna évekig? Vagy, Isten ne adja, meghalhattál volna te magad is, és akkor kinek írnám most a sorimat? Látod fiam, mégis csak tudja a Gondviselés, hogyan intézze dolgainkat.

Fiam, kerüld a lovakat, a lovaglást. Mert ha ésszel és értelemmel, tehát töprengve élsz, elragadhatnak a gondolataid. Ami, ha a kúriád parkjában sétálsz, nem veszedelmes. Legfeljebb a szolgálók nem értik, miért hadonász az úr annyira. De ha a gondolataid mellett még a lovad is megbokrosodik, az kész katasztrófa. Ha viszont végre megépül hazánkban az első vasút, arra nyugodtan felszállhatsz, elvégre a vagonban sétálhatsz, közben a gőzmozdony biztosan elvisz a kívánt célba, letérni nem bírván sineiről.

Fiam, tanulmányozd a hellén és római isteneket, de hozzájuk soha nem fohászokdj! Főleg ne Fortunához! Mert eme isteninek mondott asszonyszemély főleg nem létezik. Csak a lusták találják ki maguknak, kiknek nem sikerülvén vállalkozásaik, égi ágenst kívánnak okolni. Fortuna nincs! Vagyis te vagy az! A saját szerencsédnek kovácsa. A Szentlélek segedelmével, mely istenség biztosíték rá, hogy csak jószándékú buzgalom érrend célhoz. Ha tehát vállalkozásod nem sikerend, rossz akarásért önmagad hibáztatd! Ha sikerend, a Szentléleknek mondd köszönete! A budai és pozsonyi lottériákra pénzt ne fecsérj! Ha nemes szándékot segítő szerveznek társasági nyereményjátékot, inkább adakozz egyenest.

Fiam! Ahogy az állat- és növényvilágot, úgy az embereket is két félből összeálló egésznek teremtette meg a Mindenható, a fiúgyermek serdülőkorba érven felügyel a másik nem kedves csacsogására, az illendőséget néha általlépő csípőbillegetésére. És ellenállhatatlan késztetést érez a közelükbe kerülni, évdődni, beszélgetni velük. S végül: megérteni őket. Fiam, előre szólok, és jegyezted meg a szavam jól: a női nemet megér-

teni nem lehet. Én legalábbis hamarabb fogom megoldani a nagy homéroszi rejtélyt, minthogy rájöjjelek, miért sír egy leányka akkor, mikor senki sem bántotta, és miért dörög fenyegetően egy meglett asszony, amikor hitese ura folyton a kegyében igyekszik járni. Ne megérteni akard a női nemet, hanem hibáival együtt is szeretni. Akkor talán téged is viszonszeret a nő.

Fiam, valamennyi népnek megvan a maga szerepe és feladata a Teremtő napja alatt. De minden korban vala egy nép, mely az akkori tudományosságban, literatúrari munkálkodásban és államirányításban különösen elől jár. Először a babilóniaiak, aztán az egyiptomiak, aztán a hellének, majd a rómaiak, majd a germánok, majd a franciák és korunkban: az amerikaiak. Amerika sokaknak példa. Oda utaznak. Élni és dolgozni. Vagy eszméért. Mert ott, mondják, szabadság van a szólásban és a gazdálkodásban. Az ország irányítóját, a prezidentet, az emberek választások útján emelik fel. De nem maguk fölé! Csak elé! És terminusa alatt végig ellenőrzik. Figyeld Amerikát! De légy óvatos! Mert ahogy Nagy Sándor legyőzte a gazdag és művelt perzsákat, Augustus a piramisokat és csatornákat építő szorgos egyiptomiakat, a rómaiak a páratlan művészettel rendelkező etruszkokat és a világ legelső bankár és kereskedőnépét, a pénz feltalálóját a föníciaiakat, a pogány törökök pedig Bizáncot, úgy az amerikaiak is más népeket, talán igen fejlett népeket elnyomva építették ki birodalmukat. Fiam, foglalkozz te szorgalmasan az sziúk, apacsok és navahok kultúrájával és nyelvével! Talán még valami magyarsággal kapcsolatos vonatkozással is találkozol. De harcias indián tolldísz ne tegyél te a fejedre, mint szokás farsangi mulatságokon! Inkább tegyél itthon pörgekalapot! Idegenben meg cilindert. Magyarosabban mondván: kürtőkalapot.

Fiam, a történelem arra tanít, hogy ha nagyon elszaporodik a nép, előbb-utóbb járványok tizedelik meg azt. Mostanság kevesebb a járvány. Miért? Mert az angolok, franciák és spanyolok népfölöslege áthajózik a gyarmatokra. Ott talál magának földet. De ez, mint már említém, az őslakosok pusztulásával jár. Mi, magyarok, ne legyünk soha mások elnyomói. Se országunkban, sem máshol. Ezért a magyar népfölöslegnek, idővel, a Holdon kell letelepedési helyet keresni. Menner és Kraskovics léghajója eddig a felhőket érte el. Holnap talán már a Holdig is el fognak vele jutandni. Nagyon fontos, hogy Magyarország Holdon szerzett birtokai ne a bécsi kancellária, hanem a pozsonyi magyar országgyűlés alá tartozzanak! Kérdezheted, persze, mi lesz a holdlakókkal. Fiam, holdlakók létezésére még nincs bizonyíték. Ha vannak, nem szabad őket birtokaikban háborgatni. Viszont a szívünknek olya nemes kincessel, a magyar nyelvvel illő leendő megismertetni őket. Igazán jó magyar emberek válhatnak még belőlük.

Fiam, manapság nincs társadalmi esemény, összevétel, hogy ne beszélne a szépnem, sőt a férfiak is Wesselényi báró vakmerő tettéről. Tényleg átúszott vala Wesselényi Füredről Tihanyba? Én, nem lévén ott, nem tudhatom. De miért olyan fontos ez? Hoz hasznot nemzetnek, országnak? Talán Wesselényi ezzel azt hirdeti, hogy ezután ne a

szárazföldön, hanem, halként, a vízben közeledjünk? Bár von sok folyó, azaz víziút, mégis több, mi száraz talajon vezet. Azokat kell használni. Persze megfelelően feljavítván. Az állami adóból kéne erre pénzt áldozni a nádornak és a bécsi udvarnak, mert ezáltal nem csak hazánk csinosbodása, a kereskedelem fejlődése, de sok napszámos megélhetése is biztosítva leend.

Fiam, a nagy klasszikus poéták és eposzírók fejében a daktiluszok és anapestusok, a szövegi dallam mellett mindig életre kelt a zenei dallam is. Literatura és muzsika: testvérek. S a Mindenható egy nyelvhez odarendelt egyfajta szövegi dallamosságot is, akárcsak az ének és a hangszerek lehetséges dallamát. Törekedj rá, hogy a magyar nemzet kebléből született, tehát a magyar észnek és szívnek tetsző zenével töltekezz. Mert nem való neked az Heavy metal! Füleidet csak sértegeted azzal! Fejed fájását, nyelved kiszáradását, elméd megzavarodását okozván. Ne hallgass német komponistákat sem! Azok ugyan értenek a hangjegyvetéshez, de van és leend sokmilliónyi német, aki hallgatja azt a zenét. Elég az! A te szívedet mindig a nemzeti dallamok ragadják meg! Hogy azok előadója pomádézott hajú vagy füstösképű, nem számít. A hegedű isteni szerszám! A falusi multságok bandái nem megvetendő! A nép módján fejezik ki ugyanazt, amit az írástudók igyekeznek kifejezni a maguk eszközeivel.

Fiam, bevégzendő, gondolatim összefoglalván, ahogy a Monty Python auktorok írták és éneklék: „Legyél kedves az emberekhez, ne egyél zsírosat, esténként sétálj, és olvass könyvet minden nap!”

.....vége.....

.....

Az sem jó, ha a Menner és Kraskovics doktorok által készített léghajón utazol. Hiszen ha a felhők felett támad egy ideád, nem tudsz hirtelenjében teret találni annak peripatetikus végiggondolásához. Ráadásul ki vagy szolgáltatva az időjárásnak, oda mész, ahová a szelek hajtanak...